

1/2009

R

evista română de jurisprudență

Revue roumaine de jurisprudence
Romanian Case Law Review

Director Bogdan DUMITRACHE • Redactor-șef Veronica STOICA

DIN SUMAR:

- Restrângerea libertății de circulație și ședere a cetățenilor UE (CJCE, cauza C-33/2007, întrebare preliminară adresată de Trib. Dâmbovița prin Încheierea din 17 ianuarie 2007, comentariu de Ion Deleanu și Sergiu Deleanu)
- Incidența art. 1 din Protocolul 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului asupra O.U.G. nr. 40/1999 (C.Ap. București, secția a IX-a civilă și pentru cauze privind proprietatea intelectuală, dec. civ. nr. 511/2007)
- Garantarea obligației de plată prin emiterea de bilete la ordin în moneda „euro” (C.Ap. Cluj, secția comercială și de contencios administrativ și fiscal, dec. civ. nr. 178/2007)
- Invocarea excepției de neconstituționalitate înaintea judecătorului sindic (ÎCCJ, secția comercială, dec. civ. nr. 3456/2007)
- Obligativitatea actului administrativ față de emitent cu începere chiar de la data emiterii (ÎCCJ, secția de contencios administrativ și fiscal, dec. nr. 2970/2007)

Publicată
în parteneriat cu

indaco
SOFTWARE DEVELOPMENT
Software development

EDITURA UNIVERSUL JURIDIC

7 4 0 1

53 Condamnarea inculpatului direct în recursul exercitat de procuror, după două hotărâri succesive de achitare. Admiterea recursului și trimiterea cauzei spre rejudecare instanței de fond. Eroarea gravă a instanțelor de fond în stabilirea faptelor și administrarea probatoriului

Codul de procedură penală, art. 385⁹ pct. 18¹ și pct. 21

După o hotărâre de achitare, instanța de recurs nu poate dispune pentru prima dată condamnarea, fără ascultarea inculpatului și fără a i se da posibilitatea administrării de probe în apărare, dar în același timp și pentru asigurarea dreptului la un proces echitabil atât lui, cât și părților vătămate, conform art. 6 din CEDO.

Eroarea gravă de fapt vizează discordanța între cele reținute de instanță și conținutul real al probelor, prin ignorarea unor aspecte evidente care au avut drept consecință pronunțarea altei soluții decât cea pe care materialul probator o susține. Eroarea gravă de fapt săvârșită de instanță a avut drept consecință pronunțarea unei hotărâri greșite de achitare.

(Curtea de Apel Cluj, secția penală și de minori, decizia penală nr. 422R din 28 iunie 2007 trimisă de Judecător Delia Purice)

Judecătoria Huedin, prin sentința penală nr. 237 din 14 iunie 2006, în baza art. 11 pct. 2 lit. a) raportat la art. 10 lit. e) C. pr. pen., cu aplicarea art. 47 C. pen., a achitat pe inculpatul A.A., pentru săvârșirea infracțiunilor de ucidere din culpă prevăzută de art. 178 alin. (1), (2) C. pen.

un. (3) teza
rea încadrării

ată că „nu
u certitudine
existența
indirectă ...
vârsta de 15
osibilitate”.
nea de viol
este lipsa
subiectului
rtul sexual
ani, prin
cțiunea de
i (3) teza

otivul de
oarece a
i probele
biective
streținut
unile de
sosință

și a infracțiunii de vătămare corporală gravă prevăzută de art. 184 alin. (2) și (4) C. pen.

În baza art. 14 și 346 C. pr. pen., raportat la art. 998 și urm. C. civ., a respins pretențiile civile formulate de părțile civile B.N., M.R., și C.A.S. Cluj.

Pentru a pronunța această soluție, prima instanță a reținut în fapt următoarele:

Prin rechizitoriul Parchetului de pe lângă Judecătoria Huedin, inculpatul A.A. a fost trimis în judecată pentru săvârșirea infracțiunii deucidere din culpă prevăzută și pedepsită de art. 178 alin. (1) și (2) C. pen. și a infracțiunii de vătămare corporală gravă din culpă prevăzută și pedepsită de art. 182 alin. (2) și (4) C. pen.

S-a reținut în actul de inculpare și sesizare a instanței că, la data de 1 martie 2003, în jurul orei 5.45, inculpatul A.A., deplasându-se la volanul autoutilitare, proprietatea SC T.S. SRL, pe DN1, ajungând la km. 499, nu a respectat dispozițiile art. 48 alin. (1) din O.U.G. nr. 195/2002 și ale art. 181 pct. 1 și 8 din Regulamentul de aplicare a O.U.G. nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, prin aceea că a circulat cu o viteză neadaptată condițiilor de drum, a avut preocupări de altă natură ce i-au distras atenția ori s-a aflat într-un stadiu avansat de oboseală ce i-a diminuat atenția, astfel că a lovit din spate o căruță cu o lumină de culoare albă, care se deplasa în același sens, în urma căruia a rezultat decesul numitului M.T., precum și vătămarea corporală a numitului B.N. ce a suferit leziuni care au necesitat pentru vindecare 80-90 de zile de îngrijiri medicale.

Inculpatul a arătat că nu se consideră vinovat de producerea accidentului rutier. Analizând actele și lucrările dosarului instanța a reținut următoarele:

În fapt, la data de 1 martie 2003, în jurul orei 5.45, inculpatul A.A., se deplasa la volanul autoutilitare, proprietatea SC T.S. SRL, pe DN1. Ajungând la km. 499, pe un tronson de ușoară coborâre, inculpatul a acroșat o căruță încărcată cu lemne în care se găseau numitul M.T., conducător al atelajului și socrul său, numitul B.N. Numitul M.T. a fost proiectat cu capul în borna kilometrică nr. 499 și a decedat la locul accidentului, iar numitul B.N. a suferit leziuni grave, fiind

transportat de urgență la Clinica de Neurochirurgie din Cluj-Napoca unde i s-a stabilit diagnosticul politraumatism TCC mediu, contuzie cerebrală minoră, contuzie toracică și abdominală, fractură de tibie și peroneu dreapta cu ischemie periferică.

Procurorul a reținut, în rechizitoriul întocmit, că culpa în producerea accidentului rutier și, ca atare, vinovăția în săvârșirea infracțiunilor deucidere din culpă și vătămare corporală gravă din culpă îi revine atât conducătorului auto A.A., cât și conducătorului căruței M.T., într-o proporție de 50% pentru fiecare.

Astfel, conducătorul auto A.A. ar fi încălcat prevederile art. 48 alin. (1) din O.U.G. nr. 195/2002, deoarece a circulat cu o viteză neadaptată condițiilor de drum care să-i asigure oprirea autoutilitare în condițiile apariției unui pericol în limitele câmpului de iluminare a farurilor, și pe ale art. 181 pct. 1 și 8 din Regulamentul de aplicare a O.U.G. nr. 195/2002 deoarece nesesizând pericolul decât în momentul impactului cu căruța, cu certitudine a avut preocupări de altă natură ce i-au distras atenția ori s-a aflat într-un stadiu avansat de oboseală ce i-a diminuat atenția.

Conducătorul căruței, M.T., ar fi încălcat prevederile art. 41 alin. 2, art. 65 alin. (1) și (3) din O.U.G. nr. 195/2002 raportat la art. 130 din Regulamentul de aplicare a O.U.G. nr. 195/2002, art. 19, 200 alin. (1) și art. 202 lit. d) și f) din Regulamentul de aplicare a O.U.G. nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice deoarece, neavând amenajată o bandă sau o pistă specială pentru circulația vehiculelor cu tracțiune animală pe direcția Gilău-Căpuș, a circulat cu căruța pe un drum național, noaptea, situație în care nu a realizat deplasarea pe acostament și nu a semnalizat căruța cu toate mijloacele prevăzute de lege.

Prin trimiterea sa în judecată pentru săvârșirea infracțiunilor deucidere din culpă prevăzută și pedepsită de art. 178 alin. (1), (2) C. pen. și de vătămare corporală gravă din culpă prevăzută și pedepsită de art. 182 alin. (2), (4) C. pen., inculpatului A.A. i s-a imputat comiterea acestor fapte penale din culpă, în modalitatea culpei fără prevedere (neglijență) reglementată de art. 19 pct. 2 lit. b) C. pen.

Potrivit acestei prevederi legale, fapta este săvârșită din culpă când infractorul nu prevede rezultatul faptei sale, deși trebuia și putea să-l prevadă. Aceste două condiții trebuie întrunite cumulativ.

Din probele administrate atât în cursul urmăririi penale, cât și în fața instanței a rezultat că inculpatul, atunci când a ajuns la km. 499, s-a intersectat cu un alt autovehicul ce se deplasa în sens contrar, schimbând luminile de drum cu luminile de întâlnire. Această conduită este de altfel obligatorie conform art. 143 alin. (2) din Regulamentul de aplicare a O.U.G. nr. 195/2002.

După intersectarea cu acel autovehicul, la câteva fracțiuni de secundă, a apărut pe bandă și în fața inculpatului, la o distanță de circa 7-8 m căruța încărcată cu lemne. În acel moment inculpatul a încercat să o evite prin viraj stânga și frânare, însă nu a reușit și s-a produs impactul.

Din diagrama tahograf a reieșit că inculpatul a circulat cu viteza de 70 km/h, iar din raportul de expertiză criminalistică întocmit de Laboratorul Interjudețean de Expertize Criminalistice Cluj a rezultat că în ziua de 1 martie 2003, la locul producerii evenimentului rutier, luminozitatea teoretică era nulă, iar starea de pericol iminent pentru inculpat s-a declanșat în momentul în care acesta a putut observa în lumina farurilor prezența obstacolului de pe carosabil.

S-a mai reținut în raport că circularea cu lumina farurilor constantă pe faza de întâlnire asigură în general iluminarea eficientă a drumului pe o distanță de 30 m, iar viteza care ar fi permis oprirea autoutilitareii în interiorul acestei distanțe este de 41 km/h. Or, legea prevede pentru tronsonul de drum în speță limita maximă de viteză de 100 km/h [art. 155 alin. 41 lit. b)] din Regulamentul de aplicare a O.U.G. nr. 195/2002).

Un alt aspect relevant de raport este acela că viteza care ar fi permis oprirea autoutilitareii într-un spațiu de 8 m pe care l-a avut la dispoziție inculpatul este de circa 15 km/h.

Or, în aceste condiții rezultă cu claritate că inculpatul A.A. nu putea să prevadă posibilitatea producerii evenimentului rutier și respectiv să-l poată evita.

Este adevărat, o condiție de bază a unei bune desfășurări a traficului rutier este circulația permanentă cu o viteză adaptată distanței de vizibilitate frontală astfel încât în caz de necesitate (aparitia unui obstacol) autovehiculul să poată fi oprit în acest spațiu.

Obstacolul, în prezenta cauză, a fost însă o căruță încărcată cu lemne. Potrivit art. 202 alin. (1) lit. d) din Regulamentul de aplicare a O.U.G. nr. 195/2002 se interzice conducătorului vehiculului cu tracțiune animală să circule pe timp de noapte sau când vizibilitatea este redusă, fără ca vehiculul să aibă în față un dispozitiv cu lumină albă sau galbenă și în spate un dispozitiv cu lumină roșie, amplasate pe partea laterală stângă, ori un dispozitiv cu lumină vizibilă din ambele direcții. De asemenea, potrivit lit. f) se interzice transportul obiectelor care depășesc în lungime, lățime ori înălțime vehiculul, dacă încărcătura nu este semnalizată ziua cu un steguleț de culoare roșie, iar noaptea sau în condiții de vizibilitate redusă cu un dispozitiv fluorescent-reflectorizant, montat în partea din spate a încărcăturii.

În cauză, s-a pus problema semnalizării atelajului cu o lampă cu petrol. Probele administrate în vederea lămuririi acestui aspect sunt contradictorii. Astfel, în procesul-verbal de cercetare la fața locului au fost descrise toate obiectele găsite la fața locului, însă nu a fost descoperit acel dispozitiv sau bățul pe care ar fi fost atașat. Or, așa cum se poate observa din fotografiile judiciare executate, spațiul pe care au fost împrăștiate resturile căruței este relativ restrâns, cu puțină zăpadă. Există de asemenea neconcordanțe evidente: țărșul a fost găsit ba de numitul C.I., ba de numitul P.G. Pe de altă parte, deși țărșul ar fi fost găsit în ziua producerii accidentului, acesta a fost predat organelor de urmărire penală în luna octombrie 2003. Alte neconcordanțe reies în ceea ce privește lampa cu petrol. B.N. declară că lampa a fost găsită de persoane din Gilău sub podeț, după topirea zăpezilor, iar martorul T.G. arată că a văzut o bucată de tablă în formă de lampă în iarbă, obiect pe care l-a lăsat însă în acel loc. Martorii V.F., B.G. și C.I. au căutat lampa pe o suprafață întinsă și nu au găsit-o. Alegațiile părții vătămate, conform cărora în puținul timp

trecut de la producerea accidentului și până la sosirea primilor martori, pe întuneric, inculpatul s-ar fi preocupat să facă dispărut felinarul, nu pot fi primite.

Aceste aspecte aruncă un dubiu asupra existenței acestui dispozitiv care, de altfel, nici nu poate fi calificat din punct de vedere legal ca fiind mijloc de semnalizare. Or, conform principiului „in dubio pro reo”, orice dubiu profită inculpatului.

Desigur, consecințele accidentului rutier sunt deosebit de grave, familia defunctului M.T. rămânând fără sprijin, cu o situație materială grea și, la rândul său, partea vătămată B.N. suferind leziuni care i-au afectat sănătatea. Vinovăția unei persoane nu poate fi însă stabilită decât pe elemente probatorii legale și temeinice.

Cele reținute mai sus conduc la concluzia că ne aflăm în prezența unui caz fortuit, rezultatul evenimentului rutier fiind consecința unei împrejurări care nu putea fi prevăzută de către făptuitor. Cazul fortuit este reglementat de art. 47 C. pen. și constituie o cauză care înlătură caracterul penal al faptei.

În consecință, instanța, în baza art. 11 pct. 2 lit. a), raportat la art. 10 lit. e) C. pr. pen., cu aplicarea art. 47 C. pen., a achitat inculpatul A.A. pentru săvârșirea infracțiunilor deucidere din culpă prevăzută de art. 178 alin. (1), (2) C. pen. și infracțiunii de vătămare corporală gravă prevăzută de art. 184 alin. (2), (4) C. pen.

Sub aspectul laturii civile a cauzei instanța a constatat că părțile vătămate B.N. și M.R. s-au constituit părți civile cu următoarele sume:

- B.N. a solicitat obligarea inculpatului la plata sumei de 10.000 RON, reprezentând daune morale, sumei de 10.000 RON, reprezentând contravaloarea celor doi cai, sumei de 5.000 RON, reprezentând contravaloarea căruței, sumei de 2.000 RON, reprezentând contravaloarea hamurilor și a unei rente viagere în favoarea sa de 150 RON/lună.

- M.R. a solicitat obligarea inculpatului la plata: sumei de 1.000.000.000 RON reprezentând daune morale, sumei de 7.000 RON reprezentând daune materiale și a unei pensii de întreținere până la vârsta majoratului în favoarea fiilor săi minori de câte 150 RON/lună.

De asemenea, s-a constituit parte civilă în cauză și C.A.S. Cluj cu suma de 4.444,85 RON.

Una din condițiile generale ale răspunderii civile delictuale este culpa, greșeala sau vinovăția autorului faptei ilicite și prejudiciabile (art. 998-999 C. civ.).

Așa cum s-a reținut anterior, inculpatul A.A. nu a săvârșit faptele care i se impută cu vinovăție, astfel încât nu poate fi antrenată răspunderea sa civilă.

În consecință, instanța în baza art. 14 și 346 C. pr. pen., raportat la art. 998 și urm. C. civ., a respins pretențiile civile formulate de părțile civile B.N., M.R., C.A.S. a Județului Cluj.

Împotriva sentinței instanței de fond, au declarat apel Parchetul de pe lângă Judecătoria Huedin și părțile civile B.N. și M.R., solicitând desființarea hotărârii ca nelegală și netemeinică și condamnarea inculpatului pentru faptele deduse judecătii și obligarea acestuia la plata despăgubirilor civile către victime, în solidar cu partea responsabilă civilmente.

În motivele de apel Parchetul a arătat că din ansamblul probelor administrate în cauză rezultă că accidentul rutier în care a fost implicat inculpatul s-a produs atât din culpa lui M.T., conducătorul căruței, care nu a semnalizat căruța cu toate mijloacele prevăzute de lege și a circulat cu căruța pe acostament, cât și din culpa inculpatului care a circulat cu o viteză neadaptată condițiilor de drum, care să-i asigure oprirea autoutilitareii în condițiile apariției unui pericol în limitele câmpului de iluminare a farurilor, încălcând astfel prevederile art. 48 alin. (1) din O.U.G. nr. 195/2002 și ale art. 181 pct. 1 și 8 din Regulamentul de aplicare a O.U.G. nr. 195/2002.

Părțile civile și-au manifestat nemulțumirea față de neobligarea inculpatului la plata despăgubirilor civile în favoarea lor în condițiile în care singura persoană vinovată de producerea accidentului este inculpatul care nu a observat căruța iluminată, cu atât mai mult cu cât lemnele cu care era încărcată aveau culoarea albă pe secțiune. Se invocă faptul că inculpatul era obosit, aspect ce reiese din faptul că accidentul s-a produs la ora 5.45, iar distanța dintre locul de pornire - Miercurea Ciuc și locul accidentului este de cca. 300 de km, distanță

ce se
conc
pe fo
decă
frân:
lumi
decla
de al
fost
înscr
prob
A
moti
dosa
tribu
însă
A
const
căt
aprec
const
nicio
In
faptu
opre
impac
const
faruri
în ger
distar
permi
interic
(din d
condu
Pe de
argum
încălc
condu
adapt
afirme
exista
însean
condu
90 km,
care m
De
achitar
raport
consta

ce se parcurge în cca. 5-6 ore, putându-se trage concluzia că acesta nu s-a odihnit deloc și că pe fondul acestei oboseli nu a observat căruța decât după impact, cu atât mai mult cu cât a frânat la 27,3 m după accident. Căruța a fost luminată cu o făclie, aspect ce reiese din declarațiile martorilor N.G., V.F., T.G. și C.I. Pe de altă parte, pretențiile civile ale părților au fost dovedite prin probe testimoniale și înscrisuri - chitanțe, respectiv anchetă socială, probe aflate la dosarul cauzei.

Analizând apelurile formulate prin prisma motivelor de apel, a actelor și lucrărilor dosarului și a dispozițiilor legale în materie, tribunalul a constatat că acestea sunt fondate însă pentru un alt motiv decât cele invocate.

Astfel, sub aspectul stării de fapt, instanța constată că aceasta a fost corect reținută de către prima instanță, care a făcut o justă apreciere a probelor administrate în cauză, constatând în mod corect că inculpatul nu are nicio culpă în producerea accidentului.

Instanța de fond a reținut în mod corect și faptul că inculpatul nu avea nicio șansă să oprească în timpul optim pentru a evita impactul în condițiile în care din raportul de constatare tehnico-științifică a reieșit că lumina farurilor constantă pe faza de întâlnire asigură în general iluminarea eficientă a drumului pe o distanță de 30 de metri, iar viteza care ar fi permis oprirea în siguranță a autoutilitareii în interiorul acestei distanțe este de 41 km/oră (din diagrama tahograf rezultând că inculpatul conducea cu o viteză legală de cca. 70 km/oră). Pe de altă parte și Parchetul se contrazice în argumentele sale, reținând că inculpatul a încălcat dispozițiile legale referitoare la conducerea preventivă, în sensul că nu a adaptat viteza la condițiile de drum, ca apoi să afirme că acestea erau normale. Deci, dacă existau condiții normale meteo și de drum înseamnă că inculpatul avea tot dreptul să conducă cu viteza maximă admisă de lege de 90 km/oră. Atunci, el conducând cu 70 km/oră, care mai este culpa lui?

Deficiența hotărârii atacate constă în achitarea inculpatului în baza art. 11 pct. 2 lit. a) raportat la art. 10 lit. e) din C. pr. pen., constatându-se că există caz fortuit deoarece

rezultatul evenimentului rutier a fost consecința unei împrejurări pe care inculpatul nu avea cum să o prevadă.

Pentru existența culpei fără prevedere, așa cum corect a reținut instanța de fond, trebuia ca inculpatul să nu prevadă rezultatul faptei sale, deși trebuia și putea să-l prevadă, cele două condiții trebuind să fie întrunite cumulativ. Pentru a se reține cazul fortuit este necesar ca împrejurarea care a generat rezultatul periculos să nu trebuiască să fie prevăzută. Dacă aceasta trebuia, dar nu putea să fie prevăzută, se pune problema de lipsă a culpei. Ori, raportat la faptul că în România încă nu s-au amenajat drumuri pentru căruțe, iar zona în care s-a produs accidentul este una rurală, inculpatul trebuia să prevadă că pe acest drum, chiar dacă este european, circulă căruțe. Ceea ce nu putea să prevadă însă este că exact în acel moment va circula căruța și că aceasta nu avea nici un fel de dispozitiv de iluminat. Drept urmare, în cauză, achitarea trebuia pronunțată în temeiul art. 11 pct. 2 lit. a) raportat la art. 10 lit. d) din C. pr. pen., lipsind unul din elementele constitutive ale infracțiunilor, respectiv culpa inculpatului.

În ceea ce privește latura civilă a cauzei, instanța de fond a reținut în mod corect că răspunderea civilă se întemeiază pe ideea de culpă, ori stabilindu-se că inculpatul nu a avut nici cea mai mică culpă în producerea accidentului, acesta nu poate fi obligat la plata despăgubirilor civile.

Având în vedere cele mai sus arătate, tribunalul a admis apelul declarat de Parchetul de pe lângă Judecătoria Huedin și părțile civile B.N. și M.R. împotriva sentinței penale nr. 237/2006 a Judecătoria Huedin pe care a desființat-o sub aspectul laturii penale în ce privește temeiul achitării și, rejudecând în aceste limite, în baza art. 11 pct. 2 lit. a), raportat la art. 10 lit. d) C. pr. pen., a achitat pe inculpat de sub acuza săvârșirii infracțiunilor de ucidere din culpă prevăzută de art. 178 alin. (1) și (2) din C. pen. și vătămare corporală gravă din culpă prevăzută de art. 184 alin. (2) și (4) din C. pen., întrucât nu sunt întrunite elementele constitutive ale infracțiunilor, lipsind latura subiectivă.

Împotriva deciziei tribunalului și implicit a sentinței judecătorești a declarat recurs Parchetul de pe lângă Tribunalul Cluj solicitând casarea lor și rejudecând cauza, trimiterea întregului dosar instanței de fond, Judecătoria Huedin, întrucât după două hotărâri succesive de achitare, nu se poate dispune direct în recurs condamnarea inculpatului, încălcându-se art. 6 din Convenție și principiul dublului grad de jurisdicție, precizând în același timp că latura civilă a cauzei nejustificat nu a fost rezolvată, instanțele nedând dovadă de rol activ și neadministrând probe deși erau obligate deoarece copiii victimei M.T. depășiseră vârsta de 14 ani și trebuiau să figureze în proces în nume propriu asistați de reprezentantul legal și să se administreze probe cu martori și cu înscrisuri pentru stabilirea prejudiciului încercat.

În sinteză, Parchetul arată că în speță este incident cazul de casare reglementat de art. 385⁹ pct. 18¹ C. pr. pen., în sensul că instanțele în aprecierea probelor au comis o eroare gravă de fapt, ce a avut drept consecință pronunțarea unei hotărâri greșite de achitare, în loc de condamnare.

Curtea, examinând recursul declarat prin prisma motivelor invocate, ajunge la următoarele constatări:

Potrivit art. 345 alin. (1) C. pr. pen., asupra învinuirii aduse inculpatului, instanța hotărăște prin sentință, pronunțând după caz, condamnarea, achitarea sau încetarea procesului penal.

Art. 345 alin. (2) din același cod, precizează că soluția de condamnare a inculpatului se pronunță numai dacă instanța constată că fapta există, constituie infracțiune și a fost săvârșită de inculpat.

Din economia acestor texte de lege, rezultă, cu claritate, că instanța de judecată pronunță condamnarea inculpatului numai în situația în care probele strânse în cursul urmăririi penale și verificate în cursul cercetării judecătorești, dovedesc în mod cert, că fapta a fost săvârșită de inculpat.

Potrivit art. 200 din C. pr. pen., „urmărirea penală are ca obiect strângerea probelor necesare cu privire la existența infracțiunilor, la identificarea făptuitorilor și la stabilirea

răspunderii acestora pentru a se constata dacă este sau nu cazul să se dispună trimiterea în judecată”.

Art. 289 C. pr. pen. dispune că „judecarea cauzei se face în fața instanței constituită potrivit legii și se desfășoară în ședință, oral, nemijlocit și în contradictoriu”.

Astfel, probele strânse în cursul urmăririi penale servesc numai ca temei pentru trimiterea în judecată.

Pentru a servi drept temei de condamnare, probele strânse în cursul urmăririi penale trebuie verificate în activitatea de judecată de către instanță, în ședință publică, în mod nemijlocit, oral și în contradictoriu.

Numai după verificarea efectuată, în aceste condiții, instanța poate reține motivat, că exprimă adevărul, fie probele de la urmărirea penală, fie cele administrate în cursul judecății.

Pe de altă parte, în raport de dispozițiile art. 62, 63 C. pr. pen., cu referire la art. 1, art. 200, art. 289 C. pr. pen., hotărârea prin care se soluționează cauza penală dedusă judecății trebuie să apară ca o concluzie, susținută de materialul probator administrat în dosar, constituind un lanț deductiv, fără discontinuitate.

Din verificarea pieselor dosarului rezultă că judecătoria și tribunalul nu și-au exercitat suficient rolul activ pentru a verifica prin cercetarea judecătorească dacă inculpatul este sau nu autorul infracțiunilor imputate. Neîndeplinindu-și atribuțiile de judecată, instanțele de fond au încălcat reguli de bază ale procesului penal.

În cauza de față, numai inculpatului i s-a respectat dreptul la apărare și dreptul la un proces echitabil prin respectarea principiului „egalității de arme” promovat de CEDO, fiindu-le încălcat acest drept părților vătămate. Astfel, cu privire la acest principiu CEDO precizează că: „exigența egalității armelor, în sensul unui echilibru just între părți, implică obligația de a oferi fiecărei părți o posibilitate rezonabilă de a-și prezenta cauza, inclusiv probele, în condiții care, să nu o plaseze într-o situație de dezavantaj net în comparație cu adversarul său. Obligația de a veghea în fiecare

caz
echit
M
oblig
„în i
echit
D
proce
acces
Ve
la pro
de for
științi
în faz
În
o inter
reo”, c
princip
în fața
utiliza
publicit
care se
judecat
Dar,
științifi
penală,
cea reții
Astfel
depus, e
sau a avu
starea de
Mai mul
concrete
observat
conducă
deoarece
normale u
De a
criminali
Expertize
inculpat
evenimen
a vitezei d
de care a
putea prev

⁹ V., CJ¹⁰ V., CJ¹¹ V., CJ

caz la respectarea condițiilor unui proces echitabil revine autorităților naționale”.¹⁾

Mai mult, aceeași Curte, a statuat obligativitatea comunicării pieselor dosarului, „în măsura în care presupune un proces echitabil și în contradictorialitate”.²⁾

De asemenea, „respectarea dreptului la un proces echitabil, presupune dreptul de a avea acces la toate dovezile strânse de procuror”.³⁾

Verificând piesele dosarului, se constată că la pronunțarea soluțiilor de achitare instanțele de fond au avut în vedere mai multe probe științifice, dar care au fost administrate exclusiv în faza de urmărire penală.

În concluzie, în aceste condiții, s-a ajuns la o interpretare greșită a principiului „in dubio pro reo”, deoarece instanțele de fond au încălcat principiul rolului activ și în loc să administreze în fața lor, nemijlocit, o nouă expertiză, le-a utilizat fără a le reverifica în condiții de publicitate, oralitate și nemijlocire pe cele vechi, care serveau doar ca temei pentru trimiterea în judecată a inculpatului.

Dar, și în aceste condiții în care probele științifice au fost efectuate în faza de urmărire penală, ele confirmă o altă stare de fapt decât cea reținută de instanță.

Astfel, din raportul de expertiză tehnică judiciară depus, expert M.I. se arată că inculpatul „a ațipit sau a avut altă preocupare la volan și că nu a observat starea de pericol decât după momentul impactului. Mai mult, se arată în expertiză că în condițiile concrete meteo și de iluminat căruța putea fi observată la lumina farurilor. De asemenea, conducătorul auto putea să evite accidentul deoarece condițiile meteo și de drum, au fost normale unei circulații pe drumurile publice”.

De asemenea, raportul de expertiză criminalistică efectuat de Laboratorul de Expertize Criminalistice Cluj concluzionează că inculpatul „putea preveni producerea evenimentului rutier prin corelarea permanentă a vitezei de deplasare cu distanța de vizibilitate de care a dispus. De asemenea, victima M.T. putea preveni și el producerea accidentului dacă

ar fi semnalizat atelajul hipo corespunzător circulației pe timp de noapte.”

Proba științifică conchide că accidentul s-a produs atât din cauza deplasării cu o viteză neadaptată spațiului frontal de vizibilitate a autoutilitareii condusă de inculpat, cât și a nesemnalizării corespunzătoare circulației pe timp de noapte a atelajului hipo condus de către numitul M.T.”

În urma verificării materialului probator existent la dosar, se constată că în cauză, instanțele de fond au comis o eroare gravă de fapt prevăzută drept temei de casare în art. 385⁹ alin. (1) pct. 18.

Eroarea gravă de fapt există atunci când situația de fapt reținută prin hotărârea atacată este contrară actelor și probelor dosarului. Pentru a constitui caz de casare, eroarea de fapt trebuie să fie gravă, adică, pe de o parte, să fi influențat asupra soluției cauzei, iar, pe de altă parte, să fie vădită, neîndoielnică.

Eroarea gravă de fapt vizează discordanța între cele reținute de instanță și conținutul real al probelor, prin ignorarea unor aspecte evidente care au avut drept consecință pronunțarea altei soluții decât cea pe care materialul probator o susține. Eroarea gravă de fapt săvârșită de instanță a avut drept consecință pronunțarea unei hotărâri greșite de achitare.

Într-o primă fază, Judecătoria Huedin a apreciat că în cauză sunt operante dispozițiile art. 47 C. pen. privind cazul fortuit.

Practica judiciară și literatura de specialitate recunoaște unanim că „pentru a reține existența cazului fortuit trebuie ca imposibilitatea de a prevedea ivirea împrejurării care a dat naștere rezultatului neașteptat să aibă caracter obiectiv, respectiv apariția acelei împrejurări să nu poată fi prevăzută de nicio persoană”.

De asemenea, instanța supremă a statuat că „cerințele art. 47 C. pen. sunt întrunite atunci când accidentul soldat cu moartea sau vătămarea corporală a victimei s-a datorat unor împrejurări imprezibile, care nu au putut fi preîntâmpinate de către inculpat, în afara oricărei culpe a acestuia”.

¹⁾ V., CJCE, hotărârea nr. 27 din octombrie 1993, *Dombo Beheer B.V. vs. Oianda*.

²⁾ V., CJCE, hotărârea din 24 februarie 1994, *Bendenoun vs. Franța*.

³⁾ V., CJCE, hotărârea din 16 decembrie 1992, *Edwards vs. Marea Britanie*.

Aceeași instanță printr-o decizie de speță a hotărât că „nu sunt întrunite condițiile prevăzute în art. 47 C. pen. referitoare la cazul fortuit, dacă inculpatul, care nu a respectat regulile de circulație pe drumurile publice în vederea evitării oricărui pericol, având pregătirea și experiența necesară, putea și trebuia să prevadă rezultatul socialmente periculos, și anume, producerea unui accident de circulație, condiția imprevizibilității absolute a împrejurării care a determinat producerea rezultatului, nefiind îndeplinită.

Practica judiciară este unanimă și constantă când statuează că „inculpatul, conducând pe timp de noapte autovehiculul, trebuia să coreleze posibilitățile de frânare cu viteza de circulație și cu profunzimea câmpului vizual oferit de faruri, astfel încât să poată fi evitate eventualele coliziuni, cu persoane sau obstacole aflate pe traiectoria autovehiculului respectiv. Inculpatul chiar dacă a circulat cu o viteză de 70 km/h, în limite legale pe acea porțiune de drum, această viteză, nu i-a asigurat câmpul vizual, astfel încât, a fost în imposibilitatea de a efectua o manevră de evitare a coliziunii”.

Coroborând atât probele testimoniale, cât și probele științifice administrate în faza de urmărire penală, rezultă fără putință de tăgadă că inculpatul a sesizat starea de pericol numai după impactul cu căruța. Dar ceea ce este important este că el „a ațipit sau a avut altă preocupare la volan. Se mai arată că, în condițiile concrete meteo și de iluminat, căruța putea fi observată la lumina farurilor. Conducătorul auto putea să evite accidentul, deoarece condițiile meteo și de drum au fost normale unei circulații pe drumurile publice”.

Pentru a conchide, se precizează că, în speță, există o culpă comună, accidentul producându-se atât din cauza inculpatului care s-a deplasat cu o viteză neadaptată spațiului frontal de vizibilitate a autoutilitareii, cât și a nesemnălizării conform circulației pe timp de noapte a atelajului hipo condus de victima M.T.

Iată, deci, că probațiunea existentă la dosar, atestă fără dubiu și fără putință de tăgadă că accidentul nu s-a datorat apariției unei împrejurări care să nu poată fi prevăzută de

nicio persoană și care să atragă incidența art. 47 C. pen. Inculpatul trebuia să prevadă că pe acest drum european, pot circula căruțe, mai ales că acea zonă era una rurală.

Prin decizia instanței de apel, Tribunalul Cluj a schimbat temeiul achitării apreciind că în speță nu este vorba de un caz fortuit, ci lipsește latura subiectivă a infracțiunilor deucidere din culpă și vătămare corporală din culpă, achitarea dispunându-se în baza art. 10 lit. d) și art. 11 pct. 2 lit. a) C. pr. pen.

Instanța de control judiciar are căderea de a verifica dacă stabilirea faptelor în existența sau inexistența lor, are corespondent în probele existente la dosar și dacă acestea au concurat la pronunțarea unei hotărâri corecte de achitare ori de condamnare.

În speță, așa cum am arătat este incident cazul de casare prevăzut de art. 385° pct. 18¹ C. pr. pen., care impune ca eroarea în constatarea faptei imputate să rezide într-o greșeală evidentă și esențială asupra existenței, naturii sau împrejurărilor acesteia, fiind evident contrară actelor și probelor administrate care se află la dosar.

De aceea, „gravitatea erorii” se va manifesta prin contrarietatea, evidentă și necontrovertată, dintre ceea ce atestă dosarul prin actele sale și ceea ce reține instanța prin hotărârea pronunțată cu privire la existența sau inexistența faptelor, a naturii acestora ori, a împrejurărilor în care au fost comise ori prin ignorarea probelor care confirmau faptele, cu consecința pronunțării unei soluții inverse față de cea corectă care se impunea.

Eroarea gravă a instanțelor de fond în stabilirea faptelor de către instanțe a influențat soluția adoptată, iar cazul de casare își găsește aplicarea atunci când cum este în speța de față se reține în mod eronat inexistența faptei sau nevinovăției inculpatului când, în realitate, faptele au fost săvârșite, iar inculpatul se face vinovat de săvârșirea lor.

Întrucât instanțele de fond au anticipat oarecum soluția ce se va pronunța pe latură penală, au neglijat în mod nelegal administrarea de probe sub aspectul laturii civile a cauzei, deși instanța de apel a pronunțat achitarea pe lipsa unui element constitutiv al infracțiunii,

temei c
inculpa
C. pr. p

Ast
parte c

Din

urma d

minorii

de 15 a

pentru

de câte

până la

instanță

calitate

aveau c

ce le pe

judecat:

Pe la

niciun

prejudic

victime

imperati

trebuie:

care tati

întreține

nu în ra

posibilit

La si

datorate

instanța

venituril

orice al

retribuit

victimă î

Trebi

rolului a

victimei,

dacă în u

stabilit p

un loc d

privind

națională

despăgul

La ca

c convenite

infracțiur

în calcul

cazul, pr

acesta le

temei de achitare ce putea antrena răspunderea inculpatului sub aspect patrimonial, art. 346 C. pr. pen. prevăzând acest lucru.

Astfel, la dosar, există două constituiri de parte civilă a lui B.N. și a lui M.R.

Din actele depuse la dosar, rezultă că în urma decesului lui M.T. au rămas fără îngrijire minorii M.C. în vârstă de 17 ani și M.C. în vârstă de 15 ani. Întrucât mama acestora, a solicitat pentru ei despăgubiri periodice lunare în sumă de câte 150 RON de la data decesului tatălui și până la majorat, se impunea obligatoriu de către instanțele de fond citarea acestora personal în calitate de părți civile asistați de mamă, întrucât aveau capacitate de exercițiu restrânsă, ceea ce le permite participarea în nume propriu la judecată.

Pe latura civilă a cauzei nu s-au administrat niciun fel de probe pentru stabilirea prejudiciului încercat de către copiii minori ai victimei M.T., deși legea este expresă și imperativă când hotărăște că repararea pagubei trebuie să fie integrală, în cuantumul sumei pe care tatăl ucis din culpa inculpatului o destina întreținerii fiecăruia dintre copiii săi minori, iar nu în raport cu nevoile celor prejudiciați și posibilitățile materiale ale inculpatului.

La stabilirea cuantumului despăgubirilor datorate de inculpat copiilor minori ai victimei, instanța trebuie să țină seama nu numai de veniturile realizate de acesta din salariu, ci din orice alte venituri provenite din activități retribuite sau evaluabile în bani desfășurate de victimă în afara locului de muncă.

Trebuiau depuse acte la dosar, în baza rolului activ care să ateste locul de muncă al victimei, stabil, cât și cu ziua, dacă era cazul, dacă în urma decesului acestuia minorilor li s-a stabilit pensia de urmaș, dacă victima nu avea un loc de muncă trebuiau solicitate dovezi privind venitul mediu minim pe economia națională, în funcție de care se impunea calculul despăgubirilor periodice lunare.

La calcularea cuantumului despăgubirilor cuvenite minorilor victimei decedate în urma infracțiunii comise de inculpat, trebuie luate în calcul atât veniturile din salariu, dacă este cazul, precum și orice alte venituri pe care acesta le realiza, inclusiv prin munca depusă

în gospodăria rurală proprie. La calculul prejudiciului urmează a se ține seama dacă este cazul de diferența dintre suma afectată de victimă pentru întreținerea minorilor și pensia de urmaș stabilită în favoarea acestora. De asemenea, la stabilirea finală a prejudiciului se va ține seama și de majorările de salarii și de indemnizații survenite până la rămânerea definitivă a hotărârii.

În constituirea de parte civilă a numitei M.R., mai sunt inserate sume ce reprezintă contravaloarea cheltuielilor de înmormântare, a meselor de pomană și de parastas, scop în care se vor solicita acte doveditoare sau probe cu martori dacă este cazul.

Există constituirea de parte civilă a lui B.N., fără însă să fie solicitate părții civile să depună probe pentru valoarea cailor decedați în urma accidentului, a căruței a hamurilor și nu s-au administrat probe din care să rezulte dacă este necesară și oportună stabilirea unei despăgubiri periodice lunare în favoarea acestuia, în urma accidentului, lipsind o expertiză medico-legală privind starea medicală a părții civile.

Niciuna dintre instanțe nu s-a preocupat nici de acordarea daunelor morale, deși potrivit art. 14 C. pr. pen. și art. 998 C. civ. despăgubirile pentru prejudiciul cauzat prin infracțiune, trebuie să constituie o justă și integrală reparare a daunelor ocazionate. Stabilind obligația de a repara prejudiciul cauzat unei persoane, printr-o faptă ilicită, legea nu distinge între prejudiciul patrimonial și cel nepatrimonial; ca atare, nu există temei juridic pentru a se înlătura obligația de reparare a daunelor morale, acestea având, la fel, ca orice prejudiciu, un caracter păgubitor ce dă naștere obligației de reparare.

Victima B.N. are dreptul la repararea prejudiciului nepatrimonial cauzat prin vătămări corporale aduse sănătății sale, acest prejudiciu constând în suferințele psihice și fizice pe care le-a suportat de pe urma faptului ilicit.

Internarea în spital, conștiința de a fi bolnav, suferința de a fi privat de o viață normală corespunzătoare vârstei, implică și o suferință psihică, ce presupune, de asemenea, o compensație, și anume, sub forma unor daune

morale și despăgubiri periodice lunare pentru prejudiciul nepatrimonial ce i s-a cauzat.

De asemenea, M.R. precum și copiii rezultați în urma căsătoriei cu victima M.T., prin pierderea soțului și a tatălui în urma faptei păgubitoare comise de inculpat, au încercat un prejudiciu moral prin lezarea gravă a sentimentelor de afecțiune care sunt nutrite între membrii familiei, ceea ce justifică acordarea de daune morale.

De aceea, existând raport de cauzalitate între activitatea delictuală și prejudiciul nepatrimonial încercat de către părțile civile, Curtea apreciază că instanțele de fond urmează a pronunța o soluție temeinică, corespunzătoare principiilor răspunderii civile delictuale stabilite prin dreptul intern și exigențelor art. 3 din Protocolul nr. 7 din Convenție.

Ținând seama de dispozițiile art. 6 din CEDO, așa cum acestea au fost interpretate și aplicate respectiv, că după o hotărâre de achitare, instanța de recurs nu poate dispune pentru prima dată condamnarea fără ascultarea inculpatului și fără a i se da posibilitatea administrării de probe în apărare, dar în același timp și pentru asigurarea unui proces echitabil părților vătămate, cărora nu li s-au administrat nejustificat probe esențiale cu martori și acte scrise pentru soluționarea obiectivă și imparțială a cauzei, Curtea a admis, în baza art. 385¹⁵ pct. 2 lit. c) C. pr. pen., recursul Parchetului de pe lângă Tribunalul Cluj, fiind incidente cazurile de casare reglementate de art. 385⁹ pct. 18¹ și pct. 21 C. pr. pen., în sensul că instanțele de fond au comis o eroare gravă de fapt, având drept consecință pronunțarea unei hotărâri greșite de achitare, iar judecata în cele două instanțe a avut loc fără citirea legală a unei părți respectiv a părții civile prevăzute de O.U.G. nr. 72/2006 și art. 313 din Legea nr. 95/2006 privind reforma în sănătate care prevăd că furnizorii de servicii medicale se subrogă în toate drepturile și obligațiile procesuale ale C.A.S. și dobândesc calitatea procesuală a acestora, în toate procesele, indiferent de faza de judecată,

împotriva deciziei penale 118 din 11 aprilie 2007 a Tribunalului Cluj, pe care a casat-o împreună cu sentința penală nr. 237 din 14 iunie 2006 a Judecătorei Huedin și a trimis cauza spre rejudecare instanței de fond, Judecătoria Huedin.

Ori, dacă se observă atât sentința judecătorei, cât și decizia tribunalului, ambele au respins pretențiile C.A.S. Cluj, în loc să introducă în cauză și să citeze în calitate de parte civilă furnizorul de servicii medicale Clinica Chirurgie I Cluj.

Motivarea soluției cu privire la latura civilă a cauzei trebuie să cuprindă analiza elementelor de fapt, a probelor pe care se sprijină, referitor la fiecare categorie de cheltuieli despre care partea civilă pretinde că au fost pricinuite prin săvârșirea infracțiunii, precum și la daunele morale care se cuvin victimelor. Referirea globală, sumară, sau chiar lipsa analizei probelor administrate, fără disecarea acestora în raport cu componentele despăgubirilor la plata cărora inculpatul trebuie obligat, constituie o nemotivare a hotărârii, în acord cu principiile enunțate de instanța supremă prin mai multe decizii de speță.

De aceea, existând raport de cauzalitate între activitatea delictuală și prejudiciul nepatrimonial încercat de către părțile civile, Curtea apreciază că instanțele de fond urmează a pronunța o soluție temeinică, corespunzătoare principiilor răspunderii civile delictuale stabilite prin dreptul intern și exigențelor art. 3 din Protocolul nr. 7 al Convenției.

Cu ocazia rejudecării, sub aspectul laturii penale și civile a cauzei, instanța de fond a administrat toate probele necesare propuse în apărare, atât de către inculpat, cât și de părțile civile, dând întâietate principiului preeminenței dreptului, a respectării tuturor prevederilor legale⁴⁾.

Eroarea gravă de fapt a instanțelor de fond a influențat în mod deosebit asupra justei soluționări a cauzei și a stabilirii adevărului, nesocotindu-se și principiul procesului echitabil, din punct de vedere al garanțiilor procesuale.

⁴⁾ V. Curtea Europeană de la Strasbourg, cazul Sunday Times din 26 mai 1979.